

PREVENTIVNÍ PROGRAM ZŠ BOUZOV

PRO PRIMÁRNÍ PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

pro školní rok 2023/2024

Vypracován podle těchto MP:

Metodické doporučení MŠMT č. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování

MP MŠMT č. j. 10 194 /2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání

MP MŠMT č. j. 21 149/2016 k prevenci a řešení šikany

MP MŠMT č. j. 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

MP MŠMT č. j. 11 691/2004-24. Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu.

Informace č. j. 25 884/2003-24 o spolupráci škol s Policií ČR při prevenci kriminality dětí...

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poradenských službách v platném znění

Úvod:

Tento program zahrnuje školní preventivní strategii a vychází z ní.

Program vychází z ŠVP ZV ZŠ Bouzov a ustanovení k prevenci a řešení rizikových jevů jsou obsažena ve školním řádu.

Základní údaje o škole

Název a adresa školy:	ZŠ, MŠ, ŠJ a ŠD Bouzov, příspěvková organizace Bouzov 48, 78325
Jméno a příjmení ředitele:	Mgr. Andrea Řezníčková
Telefon:	585 346 228, 727 873 070
e-mail:	zsbouzov@zsbouzov.cz, reznickova@zsbouzov.cz

Jméno školního metodika prevence:	Mgr. Romana Blažková
Telefon:	585 346 228, 727 873 070
e-mail:	blazkova@zsbouzov.cz
Specializační studium:	ne

Jméno výchovného poradce:	Mgr. Romana Blažková
Telefon:	585 346 228, 727 873 070
e-mail:	blazkova@zsbouzov.cz
Specializační studium:	ano
Realizátor:	UP Olomouc, pedagogická fakulta, katedra celoživotního vzdělávání

	počet tříd	Počet žáků	Počet ped. pracovníků
1. stupeň	5	53	5
2. stupeň	4	38	6
Celkem	9	91	11

I. Obecná preventivní strategie a charakteristika pojmů

Preventivní strategie vychází z bohatých zkušeností z provozu, fungování a klimatu naší školy. Dále zohledňuje dokument „Národní strategie primární prevence“ na aktuální časové období a Krajský plán primární prevence Olomouckého kraje.

Primární prevence je zaměřena na předcházení následujícím rizikovým jevům:

- záškoláctví
- šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus
- kriminalita, delikvence
- užívání návykových látek – tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- netolismus (virtuální drogy)
- patologické hráčství (gambling)
- kyberšikana
- promiskuitní sexuální chování
- a další

Typy prevence:

- nespecifická prevence – veškeré aktivity podporující zdravý životní styl (zájmové, sportovní a volnočasové aktivity, atd.)
- specifická primární prevence – aktivity a programy, které jsou zaměřeny na předcházení a omezování výskytu jednotlivých konkrétních forem rizikového chování žáků
- efektivní prevence – interaktivní způsoby, tréninky situací
- neúčinná prevence – zastrasování, citové apely, pouhé předávání informací, potlačování diskuse, promítání filmu, ...

Personální zajištění prevence:

- ředitelka školy – koordinuje, kontroluje a pravidelně vyhodnocuje Preventivní program
- metodik prevence – může být ve škole zřízen, jmenuje ho ředitelka školy
- výchovný poradce – může být ve škole zřízen, jmenuje ho ředitelka školy
- třídní učitelé a ostatní pedagogičtí pracovníci - provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhnou opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Preventivní postupy a principy:

- podporujeme budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází k celkové a jednotné podpoře žáka.
- upřednostňujeme moderní formy výuky, podporující mj. správné vztahy mezi žáky navzájem i mezi žáky a učitelem – tj. skupinová práce, projektové vyučování
- provádíme individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětnou vazbu skupiny

II. Preventivní strategie ZŠ Bouzov

Celoroční úkoly:

- vést stálou nástěnku mj. zaměřenou na aktuální problémy, zajímavosti, novinky vztahující se i k protidrogovému programu- nástěnka tzv. školních novin
- každý školní rok zpracovávat Preventivní program školy s aktuálními úkoly. Tento program průběžně vyhodnocovat na všech úrovních. Na konci školního roku metodik prevence (případně jiný pověřený pedagogický pracovník) vypracuje závěrečnou zprávu o vyhodnocení efektivity zvolených preventivních postupů, tato zpráva bude součástí výroční zprávy školy.
- v žákovské knihovně dále rozšiřovat literaturu vztahující se k protidrogovému programu
- dle možností a nabídky uspořádat besedy, projekty, přednášky
- vydávat dle možností školní časopis s možností žáků vyjádřit se k aktuálním problémům
- vést ke zdravému životnímu stylu, k všestrannému rozvoji osobnosti
- pomáhat jedincům, kteří pocházejí ze slabých a ohrožených skupin
- vést výchovu k správnému využívání času a prevenci záškoláctví
- škola má na svých webových stránkách oddíl PREVENCE, kde jsou aktualizovány dokumenty, aktivity a strategie školy

Zařazení MPP do výuky - příklady:

- literatura: vhodné ukázky, dramatizace
- informatika: kyberšikana, bezpečný internet
- přírodopis: rostliny s psychotropními účinky, rozdělení tvrdých a měkkých drog, účinky na lidský organismus zdraví
- chemie: drogy uměle vytvořené a jejich účinky

- výchova k občanství a ke zdraví: normy chování a jednání ovlivněné drogami, společenská nebezpečnost šikany, právní postihy, sexuální výchova, prevence promiskuitního sexuálního chování
- výtvarná výchova: výtvarná práce s danou tématikou
- cizí jazyky: setkávání s jiným jazykem, s jinou kulturou, zvyky národů, ocenit přínos jiných kultur, nebezpečí rasismu a xenofobie
- člověk a jeho svět, přírodověda: dle vyspělosti žáků informativně a formou her např. odmítání cizích lidí, orientace v cizím prostředí atd.
- v dalších předmětech, pokud je k tomu vhodná příležitost

Podpora MPP v zájmových kroužcích na škole:

- dramatický kroužek: dramatizace vyhocených situací (šikana, kriminalita, jak řešit své problémy)
- výtvarné kroužky- výtvarná soutěž na danou tematiku, keramické objekty
- sportovní hry – fair play, respektování pravidel
- spolupráce s DDM Olomouc, Litovel, Mohelnice v rámci využití volnočasových aktivit

Zapojení školy mimo školní život:

- informace v místním tisku
- výstava výtvarných prací pro veřejnost
- divadelní vystoupení dramatického kroužku
- školní akce pro veřejnost - vánoční jarmark, velikonoční či jiné výstavky apod.

Preventivní strategie je propojena s prací školního poradenského pracoviště ZŠ Bouzov a s programem poradenských služeb ZŠ Bouzov.

Preventivní program je vyhodnocován průběžně během školního roku a zhodnocení provedeno ve výroční zprávě na závěr školního roku.

III. Konkrétní preventivní plán ZŠ Bouzov

III.1. Celoroční úkoly, plány na školní rok 2023/2024

- spolupracovat se zákonnými zástupci žáků při přípravě a realizaci preventivních, osvětových a konzultačních akcí atd. (dle aktuální hygienicko-epidemiologické situace)
- věnovat náležitou pozornost optimalizaci sociálního a psychického prostředí školy, všestrannému rozvoji osobnosti žáků
- pokračovat v pravidelném setkávání třídního učitele a žáků na třídnických hodinách (min. 1x za 14 dní)
- sledovat projevy zneužívání návykových látek, sledovat případnou možnost vzniku rizikového chování (šikana, patologické hráčství, netolismus, vandalismus, rasismus a další)
- podporovat preventivní aktivity v mimoškolní výchově a ve školní družině, v zájmových kroužcích
- podporovat komunikační dovednosti
- průběžně doplňovat metodické pomůcky (knihovna a videotéka ve sborovně)
- aktivně se účastnit na projektech, workshopech a besedách k ožehavým tématům - prevence závislostí, besedy s policií, besedy se sociálními pracovníky apod.
- účastnit se charitativních akcí
- sledovat školní schránku důvěry a email důvěry UCHO a vyhodnocovat či řešit případné podněty z něj
- účast na vzdělávacím projektu Planeta 3000, který seznamuje širokou veřejnou s odlišnými kulturami z celého světa
- účast na vzdělávacím projektu Hravě žij zdravě
- výměna poznatků s ostatními metodiky prevence prostřednictvím krajské konference nebo setkání metodiků prevence
- účast na vzdělávacích kurzech pro pedagogy
- webináře

III.2. Konkrétní cíle na ZŠ

Cíle:

Vzájemné poznání žáků a pedagogů, vytvoření optimálního sociálního klimatu. Snažit se nabízet nejen konkrétní dovednosti, ale zejména vytvářet modelové situace, se kterými se žáci mohou setkat ve škole i mimo školu. Vést k pozitivnímu ovlivnění zdraví žáků, které je chápáno jako stav tělesné, duševní a sociální pohody. Stejně cíle jsou nerozlučně propojeny s cíli stanovenými v ŠVP ZV ZŠ Bouzov.

Cílem je dosažení konkrétních znalostí:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- léky jsou drogy a pomáhají nám (musí být užívány podle předpisu), jsou-li zneužívány, mohou být nebezpečné, léky musí být ukládány na bezpečném místě
- je zakázáno vlastnit některé drogy
- alkohol a tabák jsou také drogy, přestože vlastnit není zakázáno
- drogy mají vliv na naše zdraví a na to, jak se cítíme
- pozitivní a negativní stránka drog
- termíny: „užívat“, „zneužívat“, „závislost“, „návyk“
- jak pracuje lidské tělo
- hodnota zdraví
- nevýhody nemoci a špatného zdravotního stavu
- příklady vhodného chování, které vede k utužení zdraví
- bezpečná a zodpovědná sexualita, sexualita a média, ochrana reprodukčního zdraví, aj.

Dovednosti:

- jak se chránit v různých situacích
- jak získat pomoc pro sebe i druhé - tel. čísla zdravotní služby, policie
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (např. formou komunitního kruhu, třídnické hodiny – práce třídního učitele s kolektivem)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“- schopnost rozlišit, co je a co není požitelné
- péče o tělo (hygiena)
- dovednosti řešit stres
- dodržování životosprávy, aj.

Postoje:

- vědomí si sebe sama, pochopení vlastních hodnot
- kladný postoj k vlastnímu tělu - zdraví, hygiena, pěkný vzhled (zdravé sebevědomí), poruchy příjmu potravy
- protidrogový postoj = toto je moje vlastní tělo, o které se starám a nedovolím, aby ho cokoliv ničilo
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- sebeúcta

- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- přijmout dobře míněné rady od rodičů a učitelů

Konkrétní cíle v MŠ:

Cíle, úkoly a preventivní strategie si stanovuje ŠVP PV MŠ Bouzov.

IV. Krizový plán

Podrobný postup při řešení zjištěného rizikového chování u žáka školy

(viz zejm. příloha Metodického doporučení MŠMT č. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování a školní řád ZŠ Bouzov)

Užívání, nabízení, reklama, manipulace a distribuce OPL, tabákových výrobků a alkoholu je zakázáno ve školním řádu. Také ostatní negativní a rizikové jevy postihují ustanovení školního řádu alespoň obecně.

Základní strategií výchovně vzdělávacího procesu ve škole je **předcházení a prevence** problémového jednání žáků, soustavné sledování chování a projevů žáků, budování pozitivního klimatu ve škole, důraz na komunikaci se žáky i s rodiči.

Přesto všechno je vypracovaný **obecný postup řešení krizových situací** s vědomím toho, že k řešení každého případu je nutné přistupovat individuálně s přihlédnutím ke všem okolnostem, vždy je nutné vycházet z konkrétní situace.

Krizovými situacemi je míněno takové jednání žáků, které lze charakterizovat jako splnění pojmů záškoláctví, vandalismus, projevy agresivity, experimentování s návykovými látkami apod.

Podrobně se zabývají každým z jevů přílohy metodického doporučení č. 21291/2010-28. Zde je možné najít charakteristiku i návod k řešení nastalých rizikových jevů.

Obecný postup řešení:

- sběr, přenos a ověření informací (důležitost role třídního učitele)
- oznámení situace vedení školy, výchovnému poradci, metodikovi prevence
- stanovení závažnosti situace a vytvoření strategie
- informace rodičům
- projednání na pedagogické radě
- v závažnějších případech oslovení orgánů státní správy (Policie ČR, kurátor,...)
- stanovení výchovných postupů (kázeňská opatření, práce s jedincem či kolektivem)

Jak postupovat v některých nejčastějších konkrétních situacích, které již nastanou:

1) **kouření ve škole, nebo areálu školy** - pedagogický pracovník žákovi zabrání v další konzumaci, sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má tabákový výrobek. Dále následuje projednání přestupku se zákonným zástupcem žáka, při opakovaném či kombinovaném přestupku splní škola oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte informování sociálního odboru.
Postih: až snížená známka z chování.

2) **požití alkoholu ve škole, nebo areálu školy (viz § 12 zákona č.379/2005 Sb.)** - alkohol je žáku odebrán, aby nemohl pokračovat v další konzumaci. Pedagog zváží momentální stav žáka, zda mu nehrozí nějaké nebezpečí a v případě ohrožení zdraví zavolá lékařskou pomoc. O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud a od koho má alkohol. Zajistí vyzvání zákonného zástupce, aby si přišel osobně své dítě vyzvednout a následné projednání přestupku, při opakovaném či kombinovaném přestupku splní škola oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte, pod kterou obec spadá.
Postih: až snížená známka z chování.

3) **podezření z užití a distribuce drogy** - pokud se podezření potvrdí, je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka.
Následuje vyzvání zákonného zástupce k vyzvednutí dítěte. Škola vždy splní oznamovací povinnost a vyrozumí orgán sociálně právní ochrany dítěte, pod kterou obec spadá. V případě potřeby požádá o pomoc policii ČR.
Postih: snížená známka z chování

Nález OPL ve škole bez konkrétního viníka – látku nepodrobovat testování, uvědomit vedení školy, za přítomnosti další osoby vložit látku do obálky, napsat datum, čas a místo nálezu, obálku přelepit, opatřit razítkem školy, uschovat do školního trezoru, vyrozumět Policii ČR

4) **krádež a vandalismus** - pedagogický pracovník sepíše záznam s vyjádřením žáka a výpovědí poškozeného. Projednání přestupku se zákonným zástupcem, dle závažnosti přizvání Policie ČR a informování orgánu sociálně právní ochrany dítěte.

Vznik škody – vyhotovit záznam, pokud je viník odhalen, vymáhat na něm škodu (lze i soudní cestou).

Postih: dle závažnosti a uvážení ředitelky školy.

5) **záškoláctví** - rodič je povinen omluvit nepřítomnost žáka do 3 dnů v souladu se školním řádem. Pokud tak neučiní, má žák neomluvené hodiny. Při podezření na záškoláctví je zákonný zástupce vyzván k návštěvě školy, kde je s ním záškoláctví projednáno a je o tomto jednání pořízený zápis. V případě, že

nedojde k nápravě, je informován orgán sociálně právní ochrany dítěte. Dále se škola řídí metodickým pokynem k omlouvání žáků a školním řádem.

Postih: dle počtu hodin a uvážení ředitelky školy.

6) **šikana** - projednání přestupku se zákonným zástupcem, zajištění svědků, dle závažnosti přizvání k jednání rodiče oběti a agresora. Ochrana oběti šikany, při opakovaném přestupku dle závažnosti přizvání policie ČR a informování sociálního odboru. Škola postupuje dle Školního programu proti šikanování.

Postih: snížená známka z chování.

7/ **násilí a agrese** – zajištění nebezpečných předmětů nebo izolace nebezpečně či agresivně se chovajícího žáka. Projednání se zákonnými zástupci, stanovení výchovného opatření, opětovné projednání a poučení žáků. V případě porušení zákona a opakovaného nebo zvláště složitého případu, na který již sama škola nestačí, při vysoké finanční škodě, při úmyslném násilí vyrozumí škola Policii a orgán sociálně právní ochrany dítěte.

Postih: dle závažnosti a uvážení ředitelky školy.

Spolupráce s rodiči:

Škola v prevenci rizikových jevů nabízí rodičům spolupráci ve formě komunikace na třídních schůzkách, individuální konzultace s učiteli, metodikem prevence, výchovným poradcem a ředitelkou školy. Samozřejmá je spolupráce při řešení jakéhokoli rizikového chování, které již nastalo.

V. Závěr

Platnost preventivního programu dnem vyhlášení na nástěnce ve sborovně a předložením pedagogické radě, tj. dnem 15. 9. 2023

Účinnost dnem 15. 9. 2023

Vypracovala: Mgr. Romana Blažková, metodik prevence

Schválila: Mgr. Andrea Řezníčková, ředitelka školy

VI. Příloha č. 1: Školní program proti šikanování